

{

MIGRACJE W EUROPIE

Z UWZGLĘDNIENIEM CZYNNIKÓW
DECYDUJĄCYCH O POWSTAWANIU MNIEJSZOŚCI
NARODOWYCH, ETNICZNYCH I RELIGIJNYCH

Współczesna Europa staje się coraz bardziej różnorodna pod względem kulturowym, religijnym i językowym. Zasadniczy wpływ na kształt społeczeństw europejskich wywierały skomplikowane i długoletnie procesy historyczne. Dodatkowym czynnikiem, który obecnie w coraz większym stopniu decyduje o strukturze społecznej większości państw europejskich jest zjawisko mobilności ludności i procesy migracyjne.

Główne przyczyny występowania mniejszości narodowych, etnicznych i religijnych na terenie Europy w XX wieku

Polityczne:

- skutki wojen (szczególnie II wojny światowej),
- konferencje „Wielkiej Trójki” oraz Konferencja Paryska z 1946 roku,
- europejskie konflikty zbrojne po 1945 roku,
- prześladowania z powodów politycznych,
- działania dyskryminacyjne naruszające prawa osób oraz całych grup społecznych.

Migracje:

- migracje - masowe przemieszczanie się ludności, zwykle w poszukiwaniu lepszych warunków życia.
 - ✓ **emigracja** : wyjazd z ojczystego kraju do innego państwa w celu osiedlenia się tam; stały lub okresowy pobyt w innym państwie,
 - ✓ **imigracja** : napływ ludności obcej do jakiegoś kraju w celu osiedlenia się w nim.

O mniejszościach narodowych i etnicznych

- Nie istnieje jedna i powszechnie przyjęta przez wszystkie państwa definicja mniejszości narodowej i etnicznej.
- Aktualnie każde państwo na świecie w sposób samodzielny definiuje te pojęcia. Instrument Środkowo-Europejski o ochronie mniejszości narodowych z dnia 19 listopada 1994 roku jako jedyny dokument o charakterze międzynarodowym podaje definicję mniejszości, ale w odniesieniu do tylko do mniejszości narodowej.
- W Polsce aktem prawnym, który reguluje problematykę związaną z mniejszościami jest Ustawa z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym, która zawiera definicję mniejszości narodowych i etnicznych.

Ustawa z dnia 6 stycznia 2005 r.

Mniejszość to grupa obywateli polskich, która jest mniej liczna od pozostałych obywateli RP, odróżnia się od pozostałych obywateli językiem, kulturą lub tradycją.

Mniejszość narodowa utożsamia się z narodem zorganizowanym we własnym państwie. (np. mniejszość niemiecka w Polsce).

Mniejszość etniczna nie utożsamia się z narodem zorganizowanym we własnym państwie (np. Kaszubi w Polsce).

Mniejszości narodowe w Polsce

Niemcy (147 094 obywateli polskich). Po przeprowadzeniu akcji wysiedleń na mocy m.in.: układu poczdamskiego pozostało w Polsce jeszcze około 160-200 tys. Niemców. Wobec tej grupy w lipcu 1950 roku zniesiono tzw. szczególne ustawodawstwo i zaczęto traktować ją jako mniejszość narodową. Mniejszość niemiecka ma swoją reprezentację w Sejmie RP. Po przeprowadzeniu akcji wysiedleń na mocy m.in.: układu poczdamskiego pozostało w Polsce jeszcze około 160-200 tys. Niemców..

Białorusini (47 640 obywateli polskich). Po II wojnie światowej w nowych granicach Polski pozostała tylko niewielka część Białorusinów, zamieszkująca zgodnie z nowym podziałem administracyjnym z 1946 roku województwo białostockie. Obecnie główne skupiska Białorusinów znajdują się na południowo-wschodnich terenach województwa podlaskiego.

Litwini (5639 obywateli polskich). Mniejszość litewska zamieszkuje od XVI wieku zwarty obszar na Suwalszczyźnie, głównie w gminach Puńsk, Sejny i Szypliszki. Ma ona silne poczucie odrębności, które przejawia się tym, że w kontaktach wewnątrz swojej społeczności posługują się językiem litewskim.

Ukraińcy (27 127 obywateli polskich). Ukraińska mniejszość w przedwojennej Polsce przekraczała 5 mln. osób. Po II wojnie światowej w nowych granicach znalazło się około 650 tys. Ukraińców, z tego przesiedlono 490 tys. do ZSRR, a pozostałych przeniesiono na tereny Ziemi Odzyskanych. Po roku 1956 część przedstawicieli mniejszości ukraińskiej wróciła na tereny obecnego województwa lubelskiego i podkarpackiego.

Rosjanie (3224 obywateli polskich). Rosjanie mieszkający w Polsce wywodzą się głównie z kolejnych fal migracyjnych, w ramach których przybywali do Polski: w okresie rozbiorów, po rewolucji październikowej, w okresie PRL oraz po rozpadzie ZSRR. Przedstawiciele społeczności rosyjskiej należą w większości do Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego. Ponadto w województwie podlaskim i warmińsko-mazurskim mieszkają staroobrzędowcy (starowiercy). Grupa ta, jako grupa wyznaniowa, powstała w drugiej połowie XVII wieku w wyniku rozłamu w rosyjskiej cerkwi prawosławnej. Pod koniec XVIII wieku staroobrzędowcy osiedlili się na obecnych terenach Polski (Suwalszczyzna i Mazury) uchodząc przed prześladowaniami religijnymi. Najważniejszym czynnikiem identyfikacji tej grupy jest religia (prawosławie w obrządku Wschodniego Kościoła Staroobrzędowego), a świadomość narodowa stanowi czynnik drugorzędny.

Żydzi (1055 polskich obywateli). Mniejszość żydowska, która liczyła w Polsce przed II wojną światową ponad 3 mln. osób, na skutek niemieckiej okupacji i polityki eksterminacyjnej wojnę przeżyło około 300 tys. osób. Po wojnie następowały kolejne fale emigracji, które ostatecznie doprowadziły do praktycznego zaniku tej mniejszości.

Czesi (386 obywateli polskich). Pierwsi przedstawiciele migracji czeskiej pojawili się na terenach Polski w połowie XVI wieku. Napływ ludności czeskiej związany był przede wszystkim z prześladowaniami religijnymi braci czeskich w Królestwie Czeskim. Następne fale migracji miały miejsce w pierwszej połowie XVII w., drugiej połowie XVIII w. i na początku XIX wieku. Ostatnia fala migracji związana była z rozwojem przemysłu włókienniczego w Łodzi. Obecnie najwięcej osób narodowości czeskiej mieszka w miejscowości Zelów (powiat bełchatowski, województwo łódzkie).

Mniejszości narodowe i etniczne w Europie Środkowo-Wschodniej

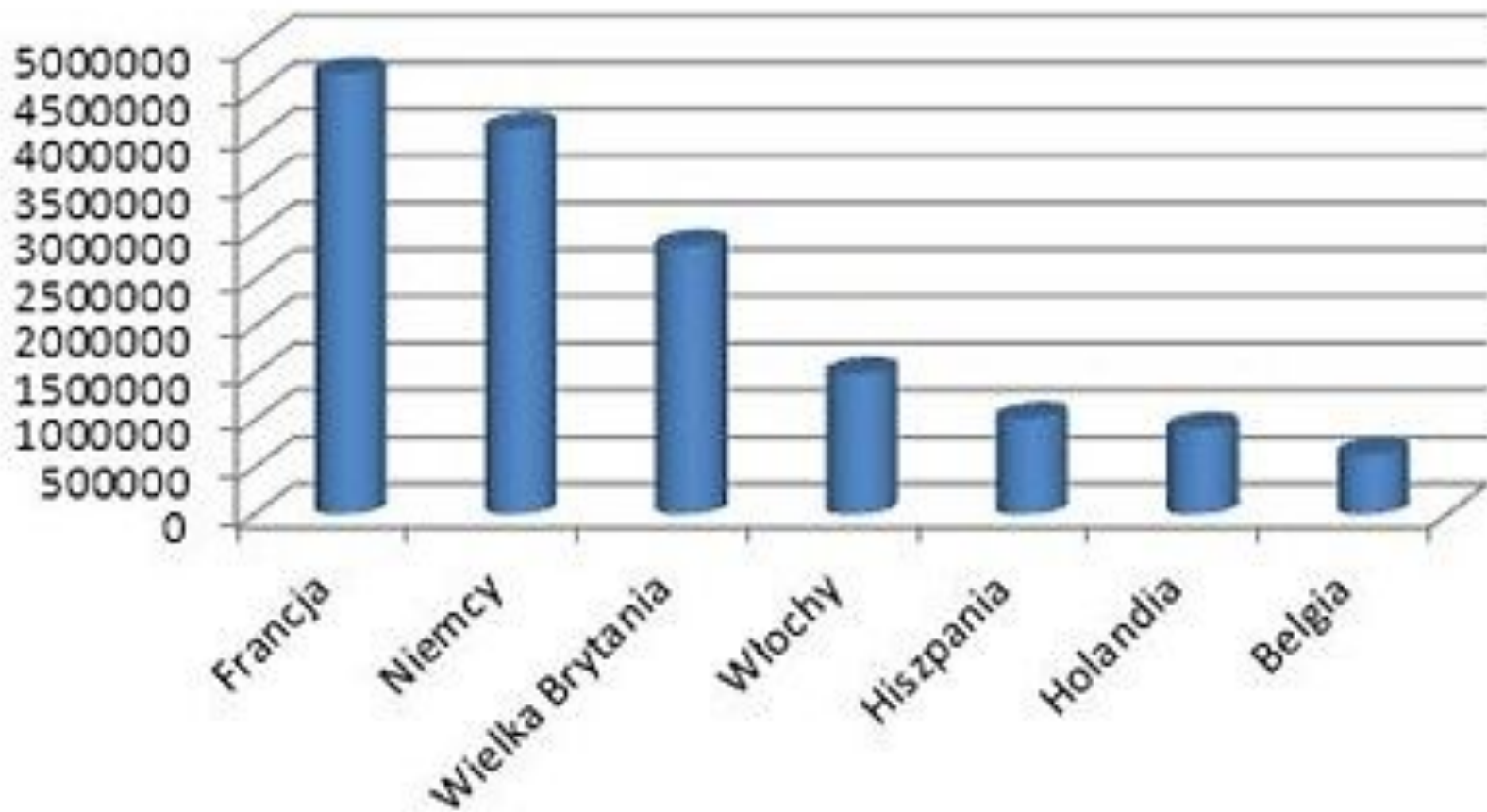
Mniejszości narodowe i etniczne w Europie

Muzułmanie w Europie

Obecność muzułmanów w Europie wynika przede wszystkim z czynników migracyjnych. Migracja muzułmanów podyktowana jest głównie trudną sytuacją ekonomiczną i polityczną większości państw islamskich. Współcześnie mamy do czynienia z drugim a nawet trzecim pokoleniem muzułmanów w Europie Zachodniej. Muzułmanie mieszkający na kontynencie europejskim są głównie wyznawcami religii islamskiej. Islam - druga na świecie pod względem liczby wyznawców po chrześcijaństwie. Twórcą islamu jest Mahomet (570-632 n.e.). Podstawą islamu jest wiara w Allaha (religia monoteistyczna), aniołów, księgi święte (Tora, Ewangelia, Koran), wysłanników i proroków (od Adama po Mahometa), Sąd Ostateczny. Podstawowymi obowiązkami muzułmanów (wyznawców Allaha) jest modlitwa (5 razy dziennie; piątek jest dniem szczególnym i wolnym od pracy), post (w miesiącu ramadan), jałmużna, pielgrzymki do Mekki (przynajmniej raz w życiu).

Mniejszości narodowe i etniczne w Europie Środkowo-Wschodniej

Sytuacja społeczna mniejszości narodowych

Państwo	Rodzaj mniejszości	Typ problemów
Rumunia	węgierska mniejszość narodowa	Zjawisko dyskryminacji mniejszości węgierskiej dotyczyło przede wszystkim zakazu używania języka węgierskiego w instytucjach samorządowych i sądowych na obszarach licznie zamieszkiwanych przez tę mniejszość. Dopiero od 1996 roku nastąpiła stopniowa poprawa sytuacji mniejszości węgierskiej obecnej na terytorium Rumunii.
Słowacja	węgierska mniejszość narodowa	Mniejszość węgierska skupiona wzdłuż południowej granicy Słowacji w ciągu ostatnich 20 lat podlegała licznym działaniom dyskryminacyjnym. W sposób szczególny ograniczanie praw mniejszości węgierskiej było widoczne w latach 1993-1998. Wówczas wprowadzono zakaz używania dwujęzycznych tablic miejscowości oraz wydawania dwujęzycznych świadectw szkolnych dla uczniów węgierskich. W latach 1998-2006 nastąpiła poprawa sytuacji społecznej Węgrów. Dopiero dojście do władzy w 2006 roku słowackich populistów doprowadziło do wznowienia działań dyskryminacyjnych wobec mniejszości węgierskiej.
Estonia	rosyjska mniejszość narodowa	Wprowadzenie 1991 roku języka estońskiego jako języka urzędowego dla wszystkich obywateli Estonii. Decyzja ta jest szczególnie dotkliwa dla przedstawicieli mniejszości rosyjskiej, którzy w większości przypadków nie potrafili rozmawiać w tym języku.

Sytuacja społeczna mniejszości narodowych

Państwo	Rodzaj mniejszości	Typ problemów
Łotwa	rosyjska mniejszość narodowa	Największym problemem dla Rosjan mieszkających na Łotwie jest wymóg biegłej znajomości języka łotewskiego. W sposób szczególny problem ten jest widoczny w szkolnictwie, gdzie 60 % przedmiotów wykładana jest w języku łotewskim.
Litwa	rosyjska mniejszość narodowa	Sytuacja mniejszości rosyjskiej na Litwie jest dużo lepsza niż pozostałych państwach bałtyckich. Rząd litewski dopuścił używanie języka rosyjskiego na obszarach gdzie mniejszość rosyjska stanowi znaczących odsetek ludności.
Bulgaria	turecka mniejszość narodowa	Położenie społeczne mniejszości tureckiej było szczególnie trudne w okresie sprawowania rządów przez Bułgarską Partię Komunistyczną. Dopiero w 1989 roku Turkom zamieszkującym terytorium Bułgarii przyznano należne im prawa. Zniesiono zakaz nauki języka tureckiego oraz umożliwiono używanie tureckich nazwisk, które wcześniej były zabronione.

Akty przemocy wobec przedstawicieli mniejszości w państwach UE

lato 2007 roku, w Halberstadt obrzucenie koktajlami Mołotowa domu azylantów z Afryki, pobicie grupy Hindusów w Muglen w Saksonii.

Francja: styczeń-kwiecień 2002 podpalanie synagogi, dewastacja żydowskich cmentarzy.

Hiszpania: styczeń 2005 podpalenie w przez mieszkańców Cortageny osiedla romskiego. Wielka Brytania: na początku 2003 roku wystąpiła seria incydentów antysemickich, w ciągu kilku miesięcy zostało ciężko pobitych kilkadziesiąt osób pochodzenia żydowskiego.

Instrumenty prawne w zakresie ochrony praw mniejszości narodowych, etnicznych oraz religijnych

Dokument Kopenhaski z
29 czerwca 1990 roku.

Europejska karta języków
regionalnych lub
mniejszościowych (1992).

Konwencja ramowa Rady
Europy o ochronie
mniejszości narodowych
(10.XI.1994).

Instytucja Wysokiego
Komisarza do spraw
Mniejszości Narodowych
OBWE.

Umowy dwustronne
między UE a państwami
trzecimi oraz Pakt
Stabilności .

Inicjatywa
Środkowoeuropejska.

Obecność mniejszości narodowych i etnicznych oraz religijnych stanowi istotną wartość kulturową dla kontynentu europejskiego.

Jednocześnie występowanie mniejszości w wielu regionach Europy tworzy sytuacje konfliktowe (np. wojny, działania separatystyczne, niepokoje społeczne na tle ekonomicznym).

Spółeczność międzynarodowa jak dotąd nie wypracowała skutecznych mechanizmów prawnych, które zapewniałyby jednolitą ochronę przedstawicieli mniejszości narodowych, etnicznych i religijnych zarówno w Europie jak i na świecie.

Brak instrumentów prawnych, które byłyby akceptowane przez wszystkie państwa powoduje, że położenie społeczno-ekonomiczne wielu mniejszości jest bardzo trudne.

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ